

Stabile forsvarsbudsjetter viktigst

Forsvarsbudsjetter på to prosent av bnp tilsier en ny forsvarskommisjon. Den må fokusere på stabilitet.

Innlegg
Sverre Diesen

Fordi den særlige kostnadsveksten knyttet til militært materiell som regjeringen har tatt høyde for i den nye langtidsplanen følger nettopp veksten i økonomien med god tilnærming, vil en bnp-andel som etter noen år begynner å synke igjen bety at budsjettene igjen vil tape kjøpekraft, skriver artikkelforfatteren. Foto: Christopher Havannes Røed / Forsvaret

I sin kronikk i DN 14. juni skriver tidligere E-sjef Kjell Grandhagen at den opptrappingen av forsvarsbudsjettene til to prosent av bnp innen 2024, som det synes å være bred politisk enighet om, tilsier at det må lages en ny langtidsplan for Forsvaret.

Den planen som nylig ble vedtatt, baserte seg på en økning av forsvarsbudsjettene på cirka 180 milliarder kroner over de neste 20 år, sammenlignet med videreføring av dagens budsjettnivå justert for alminnelig lønns- og prisstigning.

En økning til to prosent av bnp vil gi Forsvaret ytterligere 170-180 milliarder over 20-års perioden ifølge Grandhagen, altså en dobbelt så stor økning som foreslått av regjeringen. Det er et meget godt anslag, gitt at vi i dag har et bnp på cirka 3.100 milliarder kroner.

Forsvarsbudsjettet i år er på cirka 45 milliarder kroner, når tilleggsbevilgningen til kampfly og noen andre poster som neppe kan videreføres på toppen av så kraftige budsjettøkninger, holdes utenfor.

Antar vi en gjennomsnittlig økonomisk vekst på én prosent per år frem mot 2024, vil bnp da være på vel 3.300 milliarder, og to prosent av dette gir et forsvarsbudsjett på cirka 66 milliarder kroner. En økning fra 45 til 66 milliarder gir en årlig vekst på 5,7 prosent utover vanlig indeksregulering frem til 2024. Deretter må budsjettene øke i samme takt som veksten i økonomien generelt, for å beholde samme bnp-andel. Med fortsatt gjennomsnittlig vekst på en prosent årlig gir det et budsjett i 2037 på 76 milliarder kroner i dagens kronerverdi.

Samlet betyr det at Forsvaret over de neste 20 år vil få tilført noe nær 400 milliarder

I så fall bør vi sette ned en ny forsvarskommisjon fordi det dreier seg om å treffe grunnleggende politiske valg med hensyn til dette nye forsvarsets innretning og sikkerhetspolitiske ambisjonsnivå

mer enn ved videreføring av dagens budsjettnivå, det vil si totalt cirka 1.300 milliarder i stedet for cirka 900 milliarder kroner. Skulle vi velge å benytte Natos måte å regne på, kan imidlertid pensjoner tas inn i forsvarsbudsjettet. Det vil i så fall redusere det disponible merbeløpet fra 400 til vel 300 milliarder kroner.

Men selv dette er en økning

Sverre Diesen, tidligere forsvarssjef

som gjør det mulig å utrette noe langt mer enn å tette hullene i dagens struktur. Det er en satsing som er så stor at den i realiteten muliggjør et helt annet forsvar. I så fall bør vi sette ned en ny forsvarskommisjon, fordi det dreier seg om å treffe grunnleggende politiske valg med hensyn til dette nye forsvarsets innretning og sikkerhetspolitiske ambisjonsnivå. Å bare skalere opp dagens forsvar med omtrent samme forhold mellom de ulike forsvarsgrener og materielltyper, vil trolig være nokså meningsløst. Hva som er en optimal sammensetning av et moderne forsvar, er ikke en slags konstant som kan skaleres lineært opp eller ned, men et flerdimensjonalt problem som kan gi høyst forskjellig løsning når de økonomiske rammene varierer så mye som her. En politisk og faglig nedsatt forsvarskommisjon må derfor først ta stilling til de ulike hovedalternativene som så store budsjettøkninger skaper mulighet for, før detaljene i en

fremtidig struktur kan legges.

Dette haster, fordi en rekke viktige beslutninger om både materiellinvesteringer, infrastruktur og personell ikke kan tas før en ny hovedkurs er politisk forankret. Det gjør at vi har meget dårlig tid, etter som det bare er syv år igjen til 2024. Selv om vi allerede hadde hatt svar på alle disse spørsmålene, er syv år snaut for å bruke budsjettøkninger på fem-seks prosent i året på en fornuftig måte.

Når vi i tillegg først må bestemme oss for hvordan et forsvar som sannsynligvis ville være ganske forskjellig fra dagens skal se ut, er det tvilsomt om vi overhodet kan omsette så store økninger så raskt på en rasjonell måte. Da risikerer vi å gjøre store feilinvesteringer, eller at en stor pengeløshet på påvente av investeringsbeslutningene fører til ukontrollert lønnsvekst og annen lite formålstjenlig bruk av pengene.

Samtidig er det verdt å minne om at dersom politikerne faktisk står ved en økning av budsjettene til to prosent av bnp og begynner den økonomiske opptrappingen, må de stå løpet ut. Fordi den særlige kostnads-

veksten knyttet til militært materiell som regjeringen har tatt høyde for i den nye langtidsplanen følger nettopp veksten i økonomien med god tilnærming, vil en bnp-andel som etter noen år begynner å synke igjen bety at budsjettene igjen vil tape kjøpekraft. Da vil vi være tilbake i en situasjon der forsvarsstrukturen fortsetter å forvitte, bare med den forskjell at vi i mellomtiden har kastet bort nye milliarder til investeringer i materiell som vi ikke får råd til å bemanne og drifte.

Et stabilt forsvar forutsetter altså budsjetter med en stabil andel av bnp. Da er det langt bedre med en mer begrenset økning til et nivå som kan holdes stabilt - for eksempel 1,7 eller 1,8 prosent - enn å øke til to prosent for så å la andelen synke igjen når de politiske konjunktorene skifter. Også derfor er en ny forsvarskommisjon som skaper bredest mulig politisk enighet om stabile og langsiktige rammer for Forsvaret viktig - i den grad det er politisk ønskelig og mulig.

Sverre Diesen, tidligere forsvarssjef